

52^e Jaargang

Dinsdag 21 maart 2017

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

Judas

“Het ware hem goed, zo die mens niet geboren was geweest”, Matth 26:24.

Hebt u dat ook, dat je bij het lezen van de bijbel soms zo kunt huiveren om wat je leest? Gaat er bij het luisteren naar een preek ook wel eens een diepe huiver door je heen? Juist dat echter miste Judas. Hoe hard kan een mens zijn? Zo hard als graniet. Jezus sprak deze woorden in zijn aanwezigheid, ja aan zijn adres. En hoe reageert hij dan? Met deze woorden: ben ik het, Rabbi? Maar het was een vragen naar de bekende weg. Hij wist zelf het antwoord. Hij stelde die vraag alleen maar omdat de andere discipelen die vraag ook stelden. Hij speelde nog even het toneelspel, waar hij al jaren mee bezig was. Maar de man die op het toneel Napoleon speelt, weet zelf heel goed wie hij in werkelijkheid is. Judas wist het ook. En daarom is zowel het huiveringwekkende woord van Jezus aangrijpend, alsook het antwoord van Judas. In plaats van een eerlijk: “ik ben het”, komt hij met een “ben ik het?”. Maar Judas, hoor je dan niet wat er tegen je gezegd wordt? En besef je niet Wie het is die deze woorden uitsprekt? Ja, hoe hard kan een mens zijn. Om van te huiveren en om bang van te worden. Of bent u nooit eens bang voor datgene waartoe een mens in staat is? O, wat is een mens! Wie een waarschuwing verwerpt, verwerpt het evangelie ook. Wie het Woord verwerpt, verwerpt Hem Die spreekt ook. Ja, waarom wordt een mens eigenlijk verworpen? Is het niet omdat hijzelf aan het verwerpen is? De lijdensgang die de Heere Jezus ging, had Hij gewillig op Zich genomen. Uit liefde tot het heilig recht van Zijn Vader. En uit liefde voor een verloren mensenkind. De gang van de Borg was naar Gods vastgemaakt bestek. Maar dat bestek legitimeerde het bestek van het sanhedrin niet. Jezus zou als Drager van de vloek over de zonde van God verlaten en uitgeworpen worden. Maar dat legitimeert ons verwerpen van de Heiland geenszins! Toen Christus van God verlaten werd, was dat geheel en al overeenkomstig het heilig, goddelijk recht. Maar de verwerping van Hem door een mens is niets anders dan het grootste onrecht en de zwaarste ongerechtigheid. Het komt er nu maar op aan dat ik dat op tijd ga ontdekken in mijn leven. Het is Gods Geest Die mij dat doet zien. De Heilige Geest getuigt van zonde “omdat zij in Mij niet geloven”, Joh. 16:9. En als de schare op de pinksterdag dat gaat inzien, namelijk dat ze met heel hun godsdienst toch niet anders dan verwerpers en moordenaars van Christus zijn, dan gaat er een diepe huivering en een grote verslagenheid door hen heen: O, wat moeten wij nu toch doen?

Maar bij Judas is daar totaal geen sprake van. O Judas toch! Je bent zo dicht bij het Koninkrijk van God. Je

bent al die tijd met de Koning der koningen omgegaan. Je hebt Zijn woorden gehoord. Je hebt Zijn tekenen gezien. En heeft het je nu helemaal niets gedaan? Bleef je toch maar vast houden aan je afgod? Verstikte de liefde tot je geld alles wat Jezus sprak en deed? Dan kan het niet anders of dat loopt op een schrikkelijk oordeel uit. Nog even en je zult het uitkermen dat je maar nooit geboren was geweest. Je geboorte bracht je in het heden der genade. Bij je geboorte kreeg je een prachtige naam: Godlover. Je kwam in aanraking met de Zaligmaker der wereld. Hij riep je tot het discipelschap, maar je riep nooit eens als een ware discipel tot de Meester om Zijn genade. Je bleef in je geboorte steken en het kwam niet tot de tweede geboorte. Dat brengt een eeuwige rampzaligheid met zich mee. Een mens die in de hemel mag komen, zal verbaasd zijn van verwondering. Maar die in de hel komt zal heel goed weten waarom hij daar moet zijn. Dan zul je wensen nooit geboren te zijn. Dan zul je wensen zelfmoord te kunnen plegen. Op aarde is het je gelukt, maar in de hel lukt je dat niet. O, Judas toch. Zo dicht bij het Licht geweest. En nu in de buitenste duisternis.

Ja, het is inderdaad om van te huiveren. Christus heeft Judas hardop gewaarschuwd. Zodat ook wij van die ernstige woorden kennis kunnen nemen. Ziet u hoe nodig de Heilige Geest is? Ziet u dat u zonder Zijn werk de weg van Judas zult gaan? Ziet u dat u een echt schaap van de Goede Herder moet worden? Dan valt u voor rekening van de Herder en staat Hij er garant voor dat je niet zult sterven in der eeuwigheid. Het lijdensevangelie verbreke onze harten; eens voor het allereerst en dan telkens weer. Zodat we uit de lijdensgangen van de Heiland mogen zien waartoe ik in staat ben: Hem verwerpen! Kruist Hem, kruist Hem! Maar dat de liefde van de Zaligmaker ook ons harde hart mocht verbreken. Hij had het recht van de Vader zo lief, zodat ik in een rechte weg zalig kan worden. In de weg van het geloof. In de weg van een gelovig gebed om genade en ontferming. Omdat ik mezelf leer kennen als een mens die tot alle boosheid in staat is. Om als Petrus er achter te komen, dat je door de liefde van Christus voor de weg van Judas bewaard wordt. Dat is niets anders dan verkiezende zondaarsliefde. Dan blijft aanbidding en verwondering en lofprijzing over.

K. Hoefnagel

Een onbekende Jezus

Minder dan 10% van alle Bijbelse verhalen gaat over Jezus. In het overgrote deel van de Bijbel is Hij onbekend. Ook van Zijn eigen leven weten we nauwelijks iets. De laatste drie jaar van Zijn leven kennen we, maar van de tien keer zo lange periode tussen Zijn geboorte en Zijn omwandeling op aarde, weten we eigenlijk niets. Een onbekende Jezus. Maar is dat zo? Gaat het in de Bijbel echt zo weinig over Hem? Of zijn wij blind voor Hem? Ik denk het laatste. Zullen we eens kijken wat de Jozefsgeschiedenis ons daarover leert?

De broers worden bij Jozef gebracht. Probeer het je eens in te denken wat dat voor hem geweest. Daar kwamen ze aan, die 10 mannen. En hij heeft ze direct herkend. Maar Jozef was onherkenbaar voor hen. Die 21 jaar hebben hem natuurlijk ouder gemaakt. Maar vooral was hij onherkenbaar omdat hij de Egyptische onderkoning was. Als hij eruit heeft gezien zoals de oude schilderijen laten zien, dan was hij volgens de normen van de Egyptische adel geschooren, opgemaakt en gekleed. Onherkenbaar voor zijn broers.

Jozef gaat met hen spreken. En dat doet hij bepaald niet vriendelijk. Hij sprak hard met hen. Niet omdat hij een hekel aan hen had, maar omdat hij hen lief had. Verder in het hoofdstuk lezen we hoe Jozef weende over hen. Maar Jozef wil hen op hun plaats brengen. Als hij nu direct had gezegd: 'Ik ben Jozef, leeft mijn vader nog?', dan zou de kans groot zijn dat zijn broers nooit tot schuldberijdenis waren gekomen. Ze zouden wel ontzettend geschrokken zijn, maar het is niet ondenkbaar dat ze vervolgens weer jaloers zouden worden om wat Jozef bereikt had. En dat wil Jozef veranderen.

Ik heb al eerder geschreven dat de Jozefsgeschiedenis niet alleen een wonderlijk en spannend verhaal is uit lang vervlogen tijden, maar dat het ook hier over de Heere Jezus gaat. Dat kunnen we lezen in Johannes 5:39. Daar zegt de Heere Jezus: 'Onderzoek de Schriften en die zijn het, die van Mij getuigen'.

Dus ook Genesis getuigt van Hem. Het is dus helemaal niet waar dat het slechts in 10% van de Bijbel over Jezus gaat. Integendeel. Het gaat op elke bladzijde over Hem! Het gaat over Hem in de schepping, en in de zondvloed, en in de geschiedenissen van het volk Israël, en in de offerdienst, en in de profetieën, het gaat allemaal over Jezus! Namelijk over de genade die God in Zijn Zoon openbaart.

Er zijn vele problemen in het herkennen van Jezus. Niet alleen dat Hij Zich heeft gehuld in oudtestamentische woorden en dat we daardoor heen moeten leren zien. Het is vooral een geestelijk probleem. Er is voor Hem geen plaats in ons leven. Wij moeten Hem leren waarderen. En wanneer is dat? Dat is als je leert buigen onder het recht van God. Dat betekent dat je gaat erkennen dat je tegen God gezondigd hebt en dat je straf verdiend hebt. Daar wil de Heere jou hebben. Dan spreekt Hij harde woorden. 'Vervloekt is en iegelijk die niet blijft in al hetgeen geschreven is in het boek der wet om dat te doen' (Galaten 3:10). De Catechismus zegt dat Christus door de hoofdsom (samenvatting) van de wet ons leert hoe groot onze zonden en ellenden zijn.

Jozef stond in zijn koninklijke majesteit voor zijn broers en hij sprak hard met hen. Zo spreekt ook Christus hard als Hij door Zijn Geest je overtuigt van zonde. Dan is Hij de Koning Die Zich in Zijn wetgevende en rechtsprekende macht openbaart. *Mijn ziel herdenk met heilig beven / Hoe God met majesteit bekleed / Zijn wet op Horeb heeft gegeven.*

Maar áchter dat majesteitelijke kleed schuilt een liefdevol hart. Jozef had zijn broers hartelijk lief. Ook nu ze nog niet in de schuld waren gekomen. En zo is het ook met Christus. In alles wat Hij doet, wordt Hij gedreven door liefde tot verloren zondaren. Ook als Hij hard met hen spreekt. En al herkennen zij Hem niet, Hij weet precies wie ze zijn en wat ze nodig hebben.

Jonge mensen, buig eens voor die schijnbaar harde, maar in wezen zo liefdevolle Koning en belijdt het: 'Heere Jezus, ik kom uit Kanaän. Ik kom uit een land waar de dood heerst. Waar niets is om van te leven. Maar Gij hebt de woorden van het eeuwige leven. O God, wees mij de zondaar genadig'.

M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Genesis 42:7
 Als Jozef zijn broederen zag, zo kende hij hen; maar hij hield zich vreemd jegens hen, en sprak hard met hen.

Noemen en roemen zijn bekende werkwoorden. Ze worden op een overtrokken manier gebruikt als het gaat over het kunnen en kennen van de mens. Het kunnen redden zonder God en dit zelfs aantonen dat het zonder God lukt. Is er niet het spreken, dan is er zeker het denken en zo het doen. Er is ook de positiviteit. Het eren van de ander en zo het erkennen. Dit gebeurt door de hartelijke gezindheid van de ander. Noemen en zeker het roemen wanneer God de Heere voor ons leeft en werkt.

Wanneer de namen Jezus Christus de Heere levende werkelijkheden voor ons zijn. Het noemen en zo het roemen kunnen niet nagelaten worden. Het geloof in wat in de belijdenis staat en verwoord is in de Catechismus is taal van het hart en zo van het geloof. Zalig is men wanneer men onderstrepen mag en kan wat in zondag 13 staat. Hoofdzak is dat Jezus Christus de Zoon van God, de eniggeboren Zoon van God is. Wanneer dit niet zo was en is en blijft dan heeft het spreken van en zo over de verlossing en zelfs de eeuwige zaligheid geen enkele grond. Een gedachte en meer niet. Maar Jezus is de Zoon van God. Wat zijn de drie belijdenissen van de vroege kerk rijk. Er is het noemen en het roemen. Geen klanken maar levenszaken. Dat was bij de opstellers van de Catechismus ook het geval, vandaar hun belijden. Het is de moeite waard erbij stil te staan. Naast de eniggeboren Zoon van God kan er gesproken worden van Gods kinderen. Johannes schrijft: Ziet hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft namelijk dat wij kinderen Gods zouden genaamd worden. 1 Joh. 3:1. In Efeze 1: 5 en 6 wijst Paulus op de liefde van de Vader, de liefde van Jezus Christus en de liefde die uitstraalt in het aangenomen zijn als kind. Het kindschap. Na Zijn voldoenend verzoeningswerk zijn de discipelen Jezus' broeders (Matth. 28:10 en Joh. 20:17). Dat kindschap, de broederschap,

Het Apostolicum (24)

is wereldwijd. Dat is geen vanzelfsheid. Terecht en naar de Schrift wordt op heilszaken gewezen. 's Heeren welbehagen, de Zelfofferande van Jezus Christus en de gewillige werking van de Heilige Geest. Uit genade om Zijnentwil tot kinderen aangenomen. Het Zoonschap van Christus is van eeuwigheid. Het kind zijn is daad van God in de tijd en dat door de wedergeboorte. Wie wedergeboren is glijdt niet heen over wat in het doopsformulier staat dat wij van nature kinderen des toorns zijn, zodat wij in het rijk Gods niet kunnen komen, tenzij wij van nieuws geboren worden. Het rijk Gods wijst op en spreekt van Gods Koninkrijk. Wie over onze grens gaat komt in een ander land. Daar wordt een andere taal gesproken. Men heeft er eigen zeden en gewoonten. Wie nu in het rijk van God mag komen en leven dient een andere Koning dan de wereld. Kent een andere taal. De taal van Gods Woord. Men leeft bij Gods Wet, Gods zeden en normen en dat van harte. Psalm 119 is levend, werkend in de wereld, niet vreemd. Het gebedsleven taant niet. Het neemt toe. Het werkt sterker naar mate men al meer het Goddelijk gebeuren verstaat uit genade om Zijnentwil aangenomen, geadopteerd. Het Bijbelse woord adoptie wijst op de daad Gods en het gevolg ervan. De genade van adoptie spreekt ook van bevoegdheid. Er is een wettelijke bevoegdheid. Joh. 1:12 Zovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden. Het werkwoord 'worden' moeten we niet voorbijzien. Het wijst op het verdere levensstadium na de voorafgaande verkiezing en wedergeboorte. Er is het kindschap als in een gezinsverhouding. Bijzonder tot het vader en moeder zijn. Het aanspreken en het gebruikmaken van. Zo is het geestelijk ook. (Rom. 8:15-17a). Welk een rijke toevoeging wordt namelijk aan het belijden 'Jezus Christus Zijn eniggeboren Zoon onze Heere' gegeven. Hier spreekt weer de Schrift. De naam Kurios schittert. In Zijn macht en majesteit. Eenswezens met de Vader. Het Zoonschap, het Zoon- zijn dateert van eeuwigheid. Zijn Heere zijn als Kurios is Gods daad met Hem in de tijd (Hand. 2:36). Jezus Christus is zo de Heere der heren en de Koning der koningen. Hij heeft heerschappij over doden en leven-

den. Hij is als Rechter aangesteld in het eindgericht. Alle macht heeft Hij. Hij is de opstanding en het leven in de tijd en straks in eeuwigheid. Wat Hij is, wat Hij doet en wat Hij kan voor weerloze schapen kunnen we lezen in Joh. 10. Wat Zijn liefde wil bewerken ontzegt Hem Zijn vermogen niet. Hoe leeft Hij voor ons als ambtsdragers? Laat er toch geen jubeltaal zijn zonder grond als het Woord 'onze Heere' wordt gebruikt. Er staat wat in antwoord 34. Kopen, loskopen, vrijlaten van de markt. Verlossen van. Zich tot een eigendomsbezit maken en houden. Dit kan alleen door het dierbaar bloed van Jezus Christus de Heere. Goud of zilver komen niet in aanmerking. Op geen enkele zonde staat voor de heilige rechtvaardige God geldboete, maar de doodstraf. De bezoldiging, het loon op de zonde is de dood. (Rom. 6:23). Er is slechts één redmiddel, betaalmiddel: het dierbaar, kostbaar bloed van Jezus Christus de Heere (1 Petrus 1:17-19 en 1 Kor. 6:20). We worden gewezen op de Zelfofferande van Jezus. Laten we onthouden dat de Zelfovergave tot in de dood des kruises, Jezus' daad, allereerst een voldoening was aan het heilig recht van Zijn Vader. En daar stond deze werkelijkheid niet buiten: een diepe kloof tussen de Heere en een afkerige zondaar. Verloren in schuld en een bondgenoot van de duivel. Maar nu gekocht, verlost en het eigendom van Jezus Christus. Door het geloof. Zeker. Maar niet buiten de werkelijkheid. Kopen, verlossen, eigendom worden zijn zaken waarbij de persoon betrokken is. Men weet van het gebeuren en daarom het hartelijk belijden 'ik geloof in'.

M.C. Tanis

Het gesprek tussen Christus en Nicodémus(4)

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien. (Johannes 3: 3)

In gedachten begeben we ons naar de stad Jeruzalem. In één van de huizen van die stad vindt een wonderlijke ontmoeting plaats. De ontmoeting tussen Christus en Nicodémus. Zojuist heeft de Heere Jezus Zijn eerste woorden bij die ontmoeting gesproken: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien*. Hutcheson ontleent aan deze belangrijke woorden van Christus een zevental lessen.

Zachtmoedig

(1) Allereerst blijkt uit deze woorden hoe zachtmoedig Christus handelt met mensen die tot Hem komen. Ook al komen ze tot Hem met veel zwakheden – Hij zal geen moeite sparen om hen te onderwijzen.

We zien het in het voorbeeld van Nicodémus: Misschien uit schaamte komt hij 's nachts tot Jezus. Hij ziet de Heere Jezus als niet meer dan 'een Leraar'. Maar toch ontvangt Christus hem en is Hij bereid Nicodémus te onderwijzen.

(2) Een tweede geestelijke les uit de woorden van de Heere Jezus is de volgende: De belangrijkste bezigheid voor ons mensen is kennis te ontvangen van de weg tot de zaligheid en de weg tot de hemelse heerlijkheid.

Dat blijkt uit de manier waarop de Heere Jezus Zijn woorden begint: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u*. De Heere Jezus bedoelt daarmee te zeggen: Wat nu volgt, is van het grootste belang!

In deze beide overwegingen van de gewilligheid van Christus en het gewicht van Zijn woorden ligt een dringende aansporing voor ons om de Heere te bidden om Zijn onderwijs in de wedergeboorte. Wie tot Hem komt om dit onderwijs, zal Hij geenszins uitwerpen. En Zijn onderwijs is van levensbelang!

Geen 'reparatie'

(3) In de derde plaats ligt in de woorden van de Heere Jezus opgesloten, dat ieder mens van nature buiten de staat van genade verkeert en ongeschikt is voor de hemel. Alleen als er een totale vernieuwing plaatsvindt in zijn leven, wordt dit anders.

De Heere Jezus zegt immers: *tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien*. Daarmee doet Christus een uitspraak over ieder mens: een atheïst, een mens met een keurig leven, een farizeeër, een openlijke zondaar, maar ook iemand bij wie de zonde niet te zien is in zijn leven.

(4) De verandering die voor ons mensen nodig is, is niet een 'reparatie', waarbij bepaalde onderdelen van ons bestaan worden vervangen. Nee, we zijn *totaal* verdorven. Daarom moet er ook een *totaal* vernieuwing plaatsvinden.

Hutcheson schrijft: Het is niet voldoende dat iemand slechts Christus erkent. Het is niet genoeg dat iemand zijn leven wat reformeert. Het is niet genoeg dat iemand alleen wat tekenen van Gods algemene genade vertoont. Het is nodig dat we van nieuws geboren worden.

Hutcheson gebruikt in dit verband het voorbeeld van iemand die een oud, onbewoonbaar huis heeft, dat tot de grond toe afbreekt, een nieuw fundament legt, en dan een nieuw huis opbouwt. Zo'n radicale en totale verandering is er nodig in ons hart en leven!

Geboorte

(5) Het beeld waarin de Heere Jezus deze totale verandering tekent, is het beeld van een geboorte. Hij zegt namelijk: *tenzij dat iemand wederom geboren wordt...*

Er zijn volgens Hutcheson allerlei overeenkomsten tussen een gewone geboorte en deze 'tweede geboorte'. Van de acht overeenkomsten die Hutcheson opsomt, noem ik er drie.

De eerste: Zoals een geboorte niet zonder moeite en pijn verloopt, zal ook de wedergeboorte niet zonder geestelijke moeite en pijn verlopen. Hutcheson merkt in dit verband veelzeggend op: *En zij die eerst de minste moeite vinden, kunnen daarna des te meer moeite ervaren*.

De tweede overeenkomst: Zoals van een geboorte pas echt sprake is als er niet alleen moeite en pijn is, maar ook een kind geboren wordt, zo zullen we pas veilig van wedergeboorte kunnen spreken als er niet alleen sprake is van overtuigingen, angsten, gewetensaandoeningen en een geest der dienstbaarheid, maar als er ook een nieuwe mens geboren wordt.

De derde overeenkomst: Zoals een pasgeboren kind verlangt naar middelen om in leven te blijven, zoals voedsel, zo verlangt ook een wedergeborene naar geestelijk voedsel.

Van boven

(6) Maar waar zal deze totale vernieuwing van een mens vandaan komen? Het antwoord op die vraag ligt in het Griekse woord voor 'wederom geboren worden', schrijft Hutcheson. We mogen dat woord namelijk ook vertalen met: 'van boven geboren worden'. De wedergeboorte komt 'van boven', bij God vandaan. Ze is een wonder van Gods genade. Wat bij de mensen onmogelijk is, is mogelijk bij God. Wat moet dit gegeven uit de tekstwoorden ons verbinden aan het gebed om Gods genadewerk!

(7) Tenslotte belicht Hutcheson ook de keerzijde van de tekst: Iemand die wederom geboren is, zal het Koninkrijk van God wel zien. Dat wil zeggen: hij kan de geestelijke dingen in meer of mindere mate onderscheiden. Ook wordt hij overgebracht in de staat der genade. En uiteindelijk zal hij in de hemelse heerlijkheid mogen delen.

DE LAATSTE DAGEN

Tweemaal spreekt de apostel Paulus in zijn brieven aan Timotheus over de laatste of de latere dagen. Hij doet dat in 1 Timotheus 4 en in 2 Timotheus 3. De signalen die hij daar geeft, zijn heel verschillend. Het viel mij op dat in beide hoofdstukken gesproken wordt over dwalingen die binnen de kerkelijke muren zich voordoen.

In zijn tweede brief schrijft Paulus over zonden die bestaan onder de dekmantel van godzaligheid. Het is een lange lijst: "En weet dit, dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. Want de mensen zullen zijn liefhebbers van zichzelf, geldgierig, laatlustig, hovaardig, lasteraars, den ouderen ongehoorzaam, ondankbaar, onheilig. Zonder natuurlijke liefde, onverzoenlijk, achterklappers, onmatig, wrede, zonder liefde tot de goeden, Verraders, roekeloos, opgeblazen, meer liefhebbers der wellusten dan liefhebbers Gods"; We kunnen veel van wat hier gezegd wordt, herkennen in onze maatschappij. Deze zonden leven voor ons beseft vooral in de wereld van nu, in het Nederland van onze dagen. Het heeft te maken met een algemene verzuiving, een loslaten van de Bijbelse normen en waarden en een onbeperkt zoeken van eigen genoegens. Hoe kan de apostel menen dat deze zonden juist in de kerk worden bedreven? Zijn woorden stemmen tot nadenken. Deze lijst spreekt niet zozeer van openbare zonden die tuchtwaardig zijn. Het zijn de verborgen zonden die zeker ook in de kerk kunnen bestaan. Onder de gedaante der godzaligheid. Onder de mantel der vroomheid kunnen deze zonden welig tierden. Hopelijk zullen er velen zijn die zich hiervan distancieren, maar we moeten wel eerlijk vaststellen dat we allen, juist in de kerk, ons schuldig maken aan deze sluipende zonden.

In 1 Timotheus 4 gaat het om iets anders: "Doch de Geest zegt duidelijk, dat in de laatste tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, zich begevende tot verleidende geesten, en leringen der duivelen, door geveinsdheid der leugensprekers, hebbende hun eigen geweten als met een brandijzer toegeschroeid; Verbiedende te huwelijken, gebiedende van spijzen te onthouden, die God geschapen heeft, tot nuttiging met dankzegging, voor de gelovigen, en die de waarheid hebben bekend".

Paulus typeert deze zonden met ongemeen felle bewoordingen. Toch lijkt het op het eerste gezicht niet zo ernstig. Het gaat vooral om onthouding en ascese; het huwelijk en sommige spijzen worden veroordeeld. Het is wel duidelijk dat hier invloeden spelen van de Gnostiek. Deze stroming zocht de zonden vooral in de materie, in de stof, of ook in het lichaam. Maar de zonde is veel omvangrijker; ook onze geest is geheel verdorven. Deze richting meende ook dat Jezus slechts een schijnlichaam heeft aangenomen, wat feitelijk betekent dat Zijn werk zou bestaan in een schijnverlossing.

Vandaar dat Paulus hier scherpe woorden gebruikt. Deze dwalingen gaan er eigenlijk van uit dat de mens zichzelf, zonder genade, redden kan. Er liggen duidelijk wettische trekken in. In de kerk van onze dagen komen deze leringen

in deze vorm niet zo voor. Deze stroming heeft zich voortgezet in het Doperdom, de Anabaptisten. Ook deze meenden dat het lichaam maar een zaak was van inferieure kwaliteit. Dus is dan alles verwerpelijk wat te maken heeft met het aardse bestaan. Deze dwaling, in bredere vorm, heeft de kerk wel parten gespeeld. Het gaat in die voorstelling vooral om het inwendig licht, het geestelijke ten koste van het natuurlijke. Die neiging is herkenbaar, ook nu. Een zeer droevige bijkomstigheid was dat juist deze stromingen soms plotseling konden ontaarden in vrijbuitery en losbandigheid. In kringen van het Labadisme kwamen bedenkelijke huwelijkspraktijken voor.

Het is goed om deze Paulinische waarschuwingen ter harte te nemen. In een heel andere vorm komen deze oude dwalingen weer terug in een modern kader. Hoe merkwaardig dat het huwelijk ook nu onder zware druk staat. Is er verband tussen de dwaling toen en de vrije liefde van nu? In feite is het zo dat de mens, vroom of werelds, in zijn hart zichzelf altijd gelijk blijft. De autonomie van de mens kan zich op allerlei manieren uiten. Maar zeker is wel, dat het huwelijk in Nederland onder zware verdenking staat. Iemand merkte pas geleden op: het huwelijk wordt ondermijnd, maar het homohuwelijk moet kosten wat het kost gepromoot worden! Er heerst in ons land een absolute morele chaos. Allerlei afwijkende vormen worden tot norm verheven. Paulus stelt hiertegenover dat alles wat God geschapen heeft, goed is, als het tenminste met dankzegging gebruikt wordt (vers 4). Dat is een les, ook voor ons. Aan de vorm hebben we niet genoeg. Het gaat om die ware dankzegging. Het moet alles geheiligd worden door het Woord en door het gebed. Alleen door heiliging (vers 5) krijgen alle gaven van de Heere hun diepste betekenis. Elk scheepsel is wel goed, maar alles is door de zondeval bedorven. Daarom is die heiliging nodig. En dat kan alleen door gelovigen die de waarheid hebben bekend (vers 3). We zijn er niet mee klaar als we de vormen handhaven; ook in een bestaand huwelijk kan het onheilig toegaan. Het Woord in Christus, door het geloof verstaan, brengt alle vormen tot hun hoogste waarde. Dan getuigt Christus dat Zijn geboden niet zwaar zijn. De Heere te vrezen en Zijn geboden te bewaren betaamt alle mensen. Dat is die ware heiliging. Alleen zij die de Waarheid hebben bekend, zullen dit verstaan. Dan zullen we ook vanuit de Waarheid de vormen lief hebben. Zo werpt het Woord van God licht over alle tijden, toen en nu!

P. Roos

*In Welke wij hebben de verlossing door Zijn bloed,
namelijk de vergeving der misdaden, naar de rijkdom
Zijner genade. Efeze 1:7*

De Heere heeft een onuitsprekelijk groot goed weggelegd voor degenen die Hem vrezen. We lezen in Rom. 8:32 'Die ook Zijn Eigen Zoon niet heeft gespaard, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven, hoe zal Hij ons ook met Hem niet alle dingen schenken?' Verlossing is een grote weldaad. Van nature bevindt de zondaar zich onder de heerschappij van de duivel en de zonde. Hij is een slaaf van de duivel. Hij ligt onder de toorn van God, hij ligt onder de vloek. Zonden worden in Efeze 1:7 misdaden genoemd. Alles wat de zondaar doet is mis. Verlossing is: uitdelgen, achter Zijn rug werpen, niet meer gedenken, vergeving der zonden. God straft de zonden niet aan de zondaar zelf, maar aan Christus. God rekent de betaling door de Borg aan Gods kinderen toe. Wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven. Gods kinderen zijn verlost van de heersende macht van de zonde, maar niet van de kwellende macht van de zonde. "Wij" dat zijn niet de duivelen, maar dat zijn al Gods kinderen. Zij hebben verlossing door het bloed van Christus. Christus was gewillig. Hij is Zijn broederen in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Zonder bloedstorting geschiedt er geen vergeving. God is niet alleen barmhartig en genadig, maar ook rechtvaardig. Wie zondigt heeft de dood verdiend. Boetedoening en gebeden van heiligen nemen de zonden niet weg. Al onze gerechtigheden zijn immers als een wegwerpelijc kleed. Alleen door Jezus Christus is er vergeving van zonden. 'Wij hebben de verlossing door Zijn bloed.' "Christus heeft bloed gestort in de besnijdenis, in de hof van Gethsémane, in het rechthuis van Pilatus en op Golgotha, toen Hij gekruisigd werd." Christus gaf Zijn ziel tot een schuldoffer. Christus is de vervulling van al de bloedige offers van het Oude Testament. Christus is geselsd, geslagen, met doornen gekroond en gekruisigd. Christus heeft Zijn leven gegeven voor vijanden. Christus was gewillig, maar Zijn dood was wel een gewelddadige dood. Wat is de bron waaruit de vergeving voortvloeit? Het is de rijkdom Zijner genade. Er is een volheid van genade in God om ellendigen goed te doen. "Hoeveel genade Hij geeft, Hij blijft even vol, zoals de zon." Het is een volheid van genade omdat die genade groot genoeg is om u alles te geven wat u nodig hebt. Het is een rijkdom aan genade omdat de Heere al aan een zeer grote schare genade heeft gegeven. Het is een rijkdom van genade omdat God die geeft aan de grootste goddelozen en de grootsten der zondaren. Dat gold ook de Efeziërs, zij waren zondige heidenen. De apostel roept het uit: 'Gezegend zij de God en Vader.' "Het is alsof hij wil zeggen: Wat is de Heere groot. Wat is Hij vrij. Wat geeft Hij grote genade. En tot hen: Zie, wat heeft de Heere aan u gedaan. Hij toont ook de waarheid hiervan. Hij zegt:

Hoe groot is dat. Ziet u op God, ziet u op de Heere Jezus, ziet u op uzelf, o, het is onbegrijpelijk." Zegt u misschien dat u ook de verlossing hebt door het bloed van Christus, dat u de vergeving der zonde hebt, naar Zijn genade? Smijtegelt gaat dan kenmerken noemen van hen die geen verlossing en vergeving hebben. Wie de zonde uit gewoonte doet, heeft geen deel aan deze weldaden. Wie staat op de weg der zondaren en wandelt op hun pad, mist de verlossing en de vergeving. Ook zij die de zonde bewust doen, met overleg, met vastberadenheid en die anderen meesleuren in de zonde kennen geen genade. Ook zij die in de zonde in hun element zijn. "Als zij zondigen, springen zij op van vreugde, zij doen ze met genoegen." Ook zij niet die vrijuit over de zonde spreken, zich er totaal niet voor schamen. Wie niet weet van schaamrood te worden, staat er ook buiten. Zij kennen geen schaamte en berouw over het bedreven kwaad. Wie zonde tot zonde toedoet, staat er ook buiten. Zo is het ook met hen die hardnekkig voortgaan met zondigen. Vervolgens tekent Smijtegelt waaraan je kunt weten dat je deelt in verlossing en vergeving. Het hart is week, gevoelig geworden, gesmolten, verbrijzeld. Niets benauwt meer dan de zonde. Hij schreeuwt en zucht over de zonde die hem tot een last is. "Die deze weldaad heeft, heeft de Springader van genade, hij heeft de Heere Jezus, zijn Losser, zo hartelijk lief. Die is hem dierbaar. Hij zegt: 'Mijn Liefste, Hij draagt de banier boven tienduizend' (Hoogl. 5:10). 'Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Ik heb U lief boven alles', zegt de ziel, vers 16. Die deel heeft aan deze weldaad, waakt tegen de gelegenheid tot de zonde. Hij kent de bitterheid van de zonde. Hij erkent de vrije genade zo. Hij stemt Paulus' woorden met een ruim hart toe: 'Doch door de genade Gods ben ik dat ik ben.' (1 Kor. 15:10). Vrije genade, zegt hij, zal het werk kronen. Daardoor zal ik binnenkomen. Hij dankt de Losser zo. Hij zegt hartelijk: 'Geloofd en gezegend zij God de Vader. Ja, geloofd zij de drie- enige God.'" Kinderen van God: "Heft uw hoofden omhoog. Uw verlossing is nabij. Wacht nog op de verlossing van uw lichaam. En als u voor de troon zult staan, zult u met al de gekochten dit lied zingen: 'Gij zijt waardig dat boek te nemen en zijn zegels te openen, want U bent geslacht en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie' (Openb. 5:9). 'Hem, Die op de troon zit, en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid' (vers 13). Amen, ja amen."

A. van Heteren

Nedergedaald ter helle.

Een steeds weer terugkerende vraag op de catechisatie of de vereniging is de vraag of de Heere Jezus echt in de hel is geweest na Zijn dood aan het kruis. We belijden immers elke zondag dat Hij is nedergedaald ter helle? Wat is het antwoord op deze vraag?

Predikers staan er elke keer weer voor om het lijdens-evangelie te verkondigen. Het is altijd weer moeilijk en aangrijpend om Zijn lijden te beschrijven. De diepte ervan zal geen mensenkind ooit kunnen peilen. Het kruislijden is immers het dieptepunt geweest van een jarenlange lijdensgang en diepe vernedering? De diepte van Jezus' lijden is niet te bevatten en dat komt ook omdat we de ernst van de zonde eigenlijk niet bevatten. Omdat we zo weinig idee hebben over die vlekkeloze heiligheid van de Heere en de eisen van Gods recht. Wie er iets van leert verstaan leert er maar iets van verstaan.

Inderdaad belijden we met het apostolicum dat de Heere Jezus ook is nedergedaald ter helle. In de geloofsbelijdenis van Nicea komen we deze woorden niet tegen, wel in de lange geloofsbelijdenis van Athanasius. We kennen de verklaring van onze Heidelberger. De catechismus verwijst naar "Zijn onuitsprekelijke benauwdheid, smarten, verschrikking en helse kwelling". Die uitleg is in overeenstemming met wat Calvijn leert, al begrijp ik niet waarom de Heidelberger het woord: verlatenheid niet gebruikt. Dat doet Calvijn wel. Op die allerdiepste plek waar Sions Borg terecht kwam riep Hij immers uit: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten? Ik stel mij zo voor, in zoverre een mens daar een voorstelling van kan maken tenminste, dat die verlatenheid voor Hem de hel is geweest. Hel en verlatenheid zijn synoniemen.

Dat wil dus zeggen dat het lijden voor de Heere Jezus voorbij was toen Hij na de jubel alles volbracht te hebben en na Zijn kindergebed: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest, de doodsjordaan overstak. De ziel uit Zijn lichaam en Zijn lichaam in het graf hoorde nog wel bij de weg der vernedering, dat wel. Maar Zijn ziel was terstond bij God, de Vader. Hij was immers ook waarachtig Mens? En bij de dood keert de ziel terug naar God. De ziel van de een mag uit genade binnen komen in het paradijs. De ziel van de ander moet naar Gods rechtvaardig oordeel eeuwig buiten blijven. Maar Jezus' ziel ging naar het paradijs en daar kwam de geredde ziel van de moordenaar naar het beloftewoord

van de Heiland ook terecht! Nee, de Heere Jezus is dus na Zijn sterven niet naar de hel gegaan. Dat kon niet, want het werk dat Hem opgedragen was, was volbracht. De schuld die Hij droeg van zondaren was voldaan en Zelf had Hij geen schuld. En wat Zijn goddelijke, oorspronkelijke natuur betreft, daarmee kon Hij evenmin ter helle varen. En op de derde dag, die vroege zondagmorgen, is de ziel weer met het lichaam, nu een verheerlijkt lichaam, verenigd.

Is het dan niet verwarrend om te zeggen dat de Heere Jezus is neder gedaald ter helle? Suggereert die uitdrukking niet dat Hij wel naar de hel is gegaan? Is het daarom niet beter om te belijden dat Jezus is neergedaald in het rijk van de dood? Zo zegt ook de nieuwe tekst van de belijdenis het. Zo legt ook de Westminster Confessie het uit.

Natuurlijk is daar niets tegen in te brengen. Alleen een dergelijke verwoording vraagt ook weer uitleg, net zoals trouwens alle artikelen van het credo en alle Bijbelplaatsen. Als die uitleg dan maar is dat Hij alleen wat Zijn gestorven lichaam betreft in het rijk van de dood is geweest. Het graf behoort immers tot het rijk van de dood? Maar al hoorde het liggen in het graf dan wel bij de dood en als zodanig bij de weg der vernedering die Hij wilde gaan, maar het was geen lijden meer. Dat was voorbij. Dat is immers het aangrijpende van mensen die verloren gaan? Ook al komen ze uit nog zo'n groot lijden, het lijden dat daarna komt is vele malen erger. De dood is voor een ongelovige geen verlossing. Voor Jezus was het wel een verlossing. En daarom ook voor al de Zijnen. Wat een verlossing zal dat geweest zijn toen de moordenaar aan het kruis vol pijn en diep in ellende zijn ogen hier sloot en daarna in het paradijs open mocht slaan. Verdienste van Zijn Borg en Zaligmaker! Met Mij, zei Jezus. Om Mij. En daar is die man nog niet over uitgewonderd!

K. Hoefnagel

Laat u met God verzoenen! (5)

In de tweede dienst op de biddag jongstleden preekte ik over het aangrijpende visioen dat beschreven wordt in Ezechiël 8 en 9. De profeet wordt in de geest geleid naar de tempel in Jeruzalem. En wat hij daar ziet... Een beeld dat allerlei onzuivere hartstochten van de mensen prikkelen wil. Afbeeldingen van onreine dieren en van allerlei afgoden waarvoor zeventig oudsten van Israël zich buigen. Vrouwen die het vertrek van Tammuz, de god van de consumptie, luidkeels bewenen. Enkele tientallen mannen die, met hun rug naar de tempel, zich neerbuigen voor de hemellichamen. Al met al: afgodische praktijken, bedreven in het heiligdom waar de Heere Zelf gediend wil worden.

Aan Ezechiël wordt nog meer getoond. Dat de Heere de afkerigheid van Zijn dienst niet ongestraft laat blijven. Zes mannen met een verdervend wapen worden afgestuurd op het overtreden volk. Het blijkt: de Heere vertoont Zich verschrikkelijk over de zonde. Schending van Zijn heilig gezag is het. Opstand tegen de hoogste Koning. De Heere wil en kan die niet ongestraft laten. Een ontzaglijk gebeuren, daar in Jeruzalem, te beginnen bij het heiligdom.

Toch bevat het visioen nog meer. Die zes schrikwekkende mannen worden aangevoerd door één. Een man in een linnen gewaad, een priesterkleed. Het is onder zijn bevel dat het oordeel wordt uitgevoerd. Maar hij doet meer. Hij deelt het teken van reddende genade uit aan allen die onder dat verdiende oordeel gebukt gaan. Het zijn ze die tot de Heere zuchten en treuren. Ze ontvangen een kruisteken op hun voorhoofd. Ze zijn vanwege dat onderscheidende teken onaantastbaar voor het geweld van die zes. Zij worden in het oordeel gespaard. Wie hij is, die ene? Geplaatst in nieuwtestamentisch licht zien we in die man met linnen bekleed de grote Hogepriester Christus die zondaren verlost van het verderf met de offerande van Zijn lichaam

en bloed. Dat dit zuchtende volk gespaard en beschermd wordt, heeft het alleen te danken aan het kruiswerk van deze Zaligmaker. Aan Zijn verzoenend lijden en sterven, volbracht aan het kruis der schande. Voor Hem was dat kruis een hout dat spreekt van toorn en vloek. Voor deze zuchters is het 't reddingsteken waardoor zij van vloek en schande worden ontheven. In het kruis van Hem is behoud.

In deze artikelen zoeken we na wat de Bijbel ons zegt over de verzoening. Verzoening als het herstel van de verstoorde verhouding van de schuldige en strafwaardige zondaar met de heilige God. Wat de zonde is, zagen we de vorige keer aan de hand van enkele begrippen, met name in het Oude Testament. Zonde is schending van de goddelijke Majesteit. Het is opstand tegen de hoogste Koning. Het is afwijken van de zuivere Wet. Het is wantrouwen van de God der waarheid. Het is krenking van Gods heiligheid. Is er ernstiger dan dit? De Bijbel geeft dan ook nergens een verklaring van de zonde. Integendeel, Gods Woord is vol van verbijstering over de zonde. Verwondering over het feit dat de mens het bestaat zó tegen zijn bestemming in te gaan. Hoe dwaas is de mens om de goede Schepper zo van zich te vervreemden. Om zijn eigen toekomst zo te vernietigen en zich zo schuldig te maken. Bij die God van Wie de Schriften getuigen: God is liefde!

Tegenover de verbijstering over de zonde staat de verwondering over Gods genade. In het licht van het vorenstaande, is het toch eigenlijk ondenkbaar dat deze zo diep gevallen mens nog door de Heere gered zou worden. Daar is toch geen enkele reden voor. Onze Dordtse Leerregels hebben dat goed gezien. Ze beginnen er direct al mee: *"Aangezien alle mensen in Adam gezondigd hebben en de vloek en eeuwige dood schuldig zijn geworden, zo zou God niemand ongelijk hebben gedaan, indien Hij het gehele mense-*

lijke geslacht in de zonde en vervloeking had willen laten en om de zonde verdoemen..."

De Heere had er zeker wel reden toe om de wereld de wereld te laten en de mens de mens. Om hen tot in eeuwigheid buiten de gemeenschap met God te laten. Een definitieve verdoemenis... Maar nu is het anders. De Heere heeft gedacht aan Zijn genade. In de toorn gedenkt Hij aan ontferming. Er is een weg tot ontkoming! We zagen zojuist dat het Woord van God nergens door middel van een verklaring de zonde aannemelijk maakt. Welnu, zo verklaart zij evenmin de Goddelijke ontferming. Wel is ons geopenbaard waar de bron van die ontferming is. Die is bij niemand minder dan de Heere Zelf. De Heere neemt redenen uit zichzelf. Hijzelf neemt het initiatief tot verzoening. Wanneer? Vóór de grondlegging van de wereld. Vóórdat iemand van ons er überhaupt al was. U en ik, wij hebben er dus geen enkel aandeel in. *"God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende..."* [2 Kor. 5]. Calvijn schrijft bij dit woord van de apostel Paulus: *"Zie hoe de mensen met God verzoend worden, te weten, als zij vergeving der zonden verkregen hebbende, rechtvaardig geacht worden. Want zolang God ons de zonden toerekent, moet Hij ons haten. Want de zondaren kan Hij niet vriendelijk noch genadig zijn. Maar tegen deze uitspraak schijnt te strijden (...), dat Hij ons liefgehad heeft eer de wereld geschapen was, en (...), dat de liefde, waarmee Hij ons liefhad, oorzaak is geweest waarom Hij onze zonden door Christus vergeven heeft..."*

Verzoening tussen God en mens komt dus helemaal bij de Heere vandaan. Toen de mens zich door de zonde van zijn Schepper had verwijderd, zocht deze niet de Heere, maar was het de Heere die op de mens afkwam: *"Waar zijt gij?"* Niet om hem te verdoemen, maar om de belofte van de verzoening te geven: *"Ik zal vijandschap zetten..."*

J.M.J. Kieviet

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE BEZINNINGSKRING BINNEN DE CLASSIS LEEUWARDEN.

Op D.V.Vrijdag 7 april a.s. wordt er weer een bezinningsavond gehouden.

Ds.K.Hoefnagel hoopt te spreken over het onderwerp:

'Geestelijke aanvechtingen'

Deze bijeenkomst wordt gehouden in de grote zaal van de Chr. Geref."Sionskerk"

Hoofdweg 127 Damwoude.

Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen.

Aanvang :19.45 uur.

Allen van harte welkom!

Cedrah Capelle a/d IJssel

Gezocht: verzorgenden en verpleegkundigen

Kom werken in één van onze locaties!

Wij zijn voor onze locaties op zoek naar verzorgenden en verpleegkundigen. Kijk je uit naar een andere baan? Wil je werken en leren combineren of ben je net afgestudeerd? Pak je de draad weer op nu de kinderen ouder zijn? Dan zijn wij op zoek naar jou!

Wat hebben wij te bieden?

- › werken in professionele en hechte teams
- › volop kansen om jezelf via opleidingen of (interne) trainingen verder te ontplooiën
- › ondersteuning van deskundige collega's op diverse specialistische disciplines
- › een gevarieerd takenpakket
- › marktconform salaris, eindejaarsuitkering en vakantiegeld
- › collectieve verzekeringen

Wat vragen wij?

- › liefdevolle, klantgerichte, open en betrouwbare houding
- › betrokken lid van een van de reformatorische kerken en in staat om inhoud te geven aan de reformatorische identiteit van Cedrah
- › de juiste vooropleiding (of bereidheid deze te volgen)
- › enthousiasme en flexibiliteit

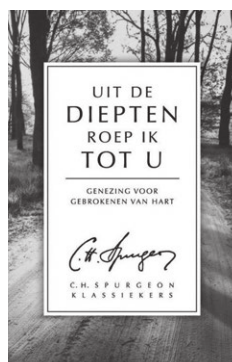
Cedrah biedt wonen, zorg en diensten aan ouderen die bewust kiezen voor een organisatie met een reformatorisch identiteitsprofiel. Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in de regio Rotterdam.

Cedrah
Wonen · Zorg · Diensten

Meer weten?

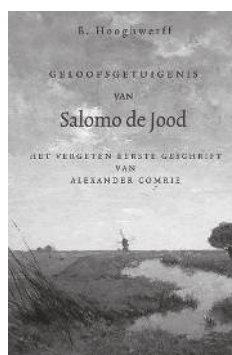
Neem dan contact op met Cedrah via 010 207 58 58 of kijk op werkenbij.cedrah.nl voor de actuele vacatures!

BOEKBESPREKINGEN

C.H. Spurgeon, *Uit de diepten roep ik tot U*, genezing voor gebrokenen van hart, paperback, 137 blz., € 14,95, ISBN 978-90-8897-134-1 en *Verblijf u altijd in de HEERE*, over vreugde in God, paperback 147 blz., € 14,94, ISBN 978-90-8897-133-4.

Beide boekjes zijn uitgegeven bij Uitgeverij Groen, Heerenveen. Liefhebbers van de geschriften van Spurgeon zullen deze boekjes zeker ter hand willen nemen.

B. Hoogwerff, *Geloofsgetuigenis van Salomo de Jood*, gebonden, 117 blz., € 16,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2795-3.

De ondertitel luidt: 'Het vergeten eerste geschrift van Alexander Comrie en Comries begintijd in Holland.' In dit boekje vinden we een indrukwekkend geloofsgetuigenis van Salomo de Jood. In 1731 gaf student Comrie dit door hem vertaalde werkje uit. Het is nu opnieuw uitgegeven, voorzien van een

uitvoerige inleiding. Enkele regels willen we citeren. We lezen op blz. 82 "Denkt u dan niet gezaligd te worden door uw eigen gerechtigheid?" Deze vraag (en vele andere vragen) werd hem gesteld door ds. Humfrey. Het antwoord van Salomo is "Nee, die is als een wegwerpelijk kleed. Ik had beter een Jood kunnen blijven dan de zaligheid door mijn eigen gerechtigheid te zoeken. Zij die genade ontvangen hebben, kunnen niet anders doen dan de Heere prijzen en verheerlijken. Want wanneer wij hebben gedaan alles wat we kunnen, dan zijn het nog maar vuile voddens, droesem en dreck. Het is Jezus Christus alleen Die mij zaligt, wanneer alles aan mijn kant uit is. Genade legde het fundament, en als de hoofdsteen wordt voortgebracht, zal het zijn met toeroepingen: Genade, genade zij denzelven (Zacharia 4:7)." Dit in kerkhistorisch opzicht interessante eerste geschrift van Comrie moge brengen tot gebed voor de bekering van het Joodse volk.

Frans en Andrea van Hartingsveld, *Opvoedingsreis, Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst, deel 2*, paperback, 120 blz., € 9,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978-94-6278-566-3. Elk hoofdstuk heeft een Bijbelgedeelte als uitgangspunt. Lijnen worden getrokken naar de dagelijkse opvoedingspraktijk. Vragen en een casus brengen de onderwerpen dichtbij. De auteurs zijn betrokken

geweest bij opvoedingsgroepen in de gereformeerde gemeente van Elspeet, van waaruit dit boekje is ontstaan. In kort bestek wordt heel wat geboden. Zo is er ook een hoofdstukje gewijd aan het samen zingen in het gezin. We onderstrepen een zin uit het voorwoord "Laten we het in de opvoeding niet van onszelf, maar van de Heere alleen verwachten en Hem bidden om Zijn onmisbare zegen."

DE 54E ZENDINGSDAG VAN DE STICHTING MBUMA-ZENDING

wordt D.V. gehouden op donderdag 27 april 2017 in de Evenementenhal te Gorinchem.

Adres: Franklinweg 2, 4207 HZ Gorinchem.

Sprekers 's morgens (10.30-12.30 uur)

1. Ds. A. van Voorden, Opheusden. Opening
2. Rev. N. Sibanda, Mbuma (met vertaling)
3. Ds. T. Klok, Wekerom

Pauze 12.30-14.00 uur.

Sprekers 's middags (14.00-16.30 uur)

4. Ds. A.C. Rijken, Gameren
5. Dhr. A.B. den Breejen, Werkendam. Vertelling
6. Ds. Th. L. Zwartbol, Urk .Sluiting

Parkeergelegenheid gratis beschikbaar.

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. dinsdag 4 april 2017. Kopij graag binnen donderdag 23 maart.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

D.V. zaterdag 22 april 2017 in de CGK van Werkendam. In verband met de 500 jarige herdenking van de Reformatie zal gesproken worden over: Reformatie van de kerk, reformatie van de leer, reformatie van het gezin en reformatie van het leven. Op het moment dat ik dit schrijf zijn de sprekers bekend: Ds. A.A. Egas, ds. K. Hoefnagel, ds. A. Hoekman en ds. K. Visser.

Ds. F. Bakker, Gebedsgestalten

Dit boekje is indertijd vertaald in het Hongaars. Ds. H. van der Ham, tel. 078-6138289, e-mail hvdham@filternet.nl zou graag een Hongaars exemplaar in zijn bezit willen hebben. Wie kan hem daaraan helpen?

AvH

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam	Dordrecht e.o.	Waardenburg
0184 - 61 11 54	078 - 641 27 40	0418 - 65 20 39

H. de Jongh

D.D.E. Meliester

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

www.begravenisondernemingdejongh.nl

HARKES
Begravenissen

Persoonlijke zorg voor uw begrafenis

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

VAN STAVEREN
begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar
(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

Vraag vrijblijvend het boekje "Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting Bewaar het Pand.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 24,- per jaar. Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 25,- per jaar. Advertentietarieven op aanvraag.

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

Een waardevol belijdenisgeschenk

Tot Mijn gedachtenis

Over het Avondmaalsformulier

Ds. J.M.J. Kieviet

Ze zijn overbekend, de woorden van het klassieke Avondmaalsformulier. In veel kerken van gereformeerd belijden klinken ze elke drie maanden opnieuw. De waarde van dit formulier kan bijna niet overschat worden. Het is een kostbaar geschenk, ons aangereikt als een schat uit de kerk der eeuwen. Al met al: veel reden om het formulier nog eens aandachtig te lezen. Met het oog daarop wil dit boek een hulpmiddel zijn.

360 pagina's

22,95

E-book € 16,99

Josia, een jonge koning die God zoekt

Ds. A.J.T. Ruis

Dit boek gaat over Josia, een van de laatste koningen van Juda. In Josia's leven liggen allerlei geestelijke en praktische lessen, juist voor jongvolwassen lezers. Daarnaast werkt de bestudering van zijn leven verhelderend voor het lezen van Jeremia en Zefanja, profeten die optraden tijdens zijn regering.

Zeer geschikt als belijdenisgeschenk!
Versijnt begin april.

98 pagina's

12,50

E-book € 9,49

de Banier

uitgeverij

Bestel nu op www.debanier.nl, ga naar de boekhandel of bel 055 - 539 06 50

RST
Zorgverleners

In verwachting?

Kraamzorg

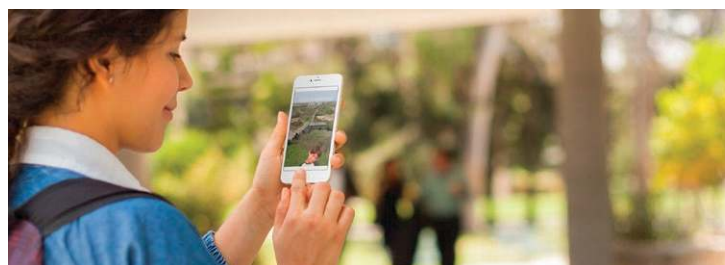
Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatische levensovertuiging

Cliënten waarderen ons met een 9.4

Voldoet dit aan je verwachting?

Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

ONLINE CHRISTELIJKE LUISTERBOEKEN

VRAAG GRATIS DEMO AAN OP WWW.LUISTERCLUB.NL

